

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO

Licijska knjižnica,
Ljubljana

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Gradišče št. 17/1. — Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovni uradu v Ljubljani 11.953. — Št. telefona 552
Naročnina za ozemlje SHS: letno D 90—, za pol leta D 45—, za četrt leta D 22.50, mesečno D 7.50, za inozemstvo D 120— . — Plača in teži se v Ljubljani

LETO V.

LJUBLJANA, dne 30. decembra 1922.

STEV. 152.

Srečno in veselo Novo leto želi svojim naročnikom in prijateljem

uredništvo in upravnništvo
„TRGOVSKEGA LISTA.“

Ob novem letu.

Star običaj je, da se ob prehodu iz starega leta v novo leto delajo bilance. Tudi mi se držimo tega običaja in pregledamo v mislih dogodke preteklega leta.

V političnem osvobojenju svojega naroda vidimo izpolnjeno tisočletno željo naroda. Radost nad dosego tega cilja nam daje voljo in moč, da nadaljujemo delo za gospodarsko osvoboditev svojega naroda.

Ni pa krivda naših gospodarskih in pridobitnih krogov, ako v tem delu nimamo uspeha takega, kakoršnega želimo in kakoršnega bi morali imeti. Preteklo je zopet eno leto, ali naš narod stoji v političnem in gospodarskem oziru tam, kjer je bil pred leto dni. Nočemo reči, da je celo nazadoval.

V naših srcih ni zlobne kritike, ne zlih želj glede bodočnosti našega naroda in naše države, zato se naše odkritosrčne in nepristranske besede naj ne smatrajo za izliv takih.

Vemo, da je ostalo ogromno škode v naši novi državi po svetovni vojni, vemo, da smo morali prevzeti mnogo grehov propadle Avstrije, srečne in nesrečne posledice njene propada, vemo, da smo dobili kot dedščino golo zemljo in gol narod, smo morali napraviti vse iz novega, vemo, da je drugje še slabše, kot pri nas. Vse to vemo in vendar rečemo, da bi bilo pri nas lahko mnogo boljše kot je.

Ni se delalo za gospodarsko ureditev zemlje. Naše prometne razmere so naravnost obupne, naše notranje razmere še vedno čakajo na mojstersko roko, da bi jih spravila v pravi tir. Z našo valuto so se delali eksperimenti, polni izgub za naše gospodarstvo. Posebno trgovina je pretrpela radi teh eksperimentov naravnost ogromne izgube.

Razvil pa se je strankarski boj pod devizo centralizma, federalizma in še drugih takih »izmov«. Premalo pa je delavcev, kateri se trudijo, da odstranijo razlike in medsebojno od-tujenost, katero je zaneslo med naša plemena tisočletno gospodarstvo tujih tlačiteljev, da združijo gospodarske sile treh plemen v gospodarsko enoto v izgradbo velike in mogočne državne stavbe, Jugoslavije, v kateri bi rastlo blagostanje in zadovoljnost. Vse stranke so udeležene na razdirajočem delu! Preveč je palilcev strastijskega plemenskega separatizma, preveč poglobovalcev razpok, katere je napravilo med nami gospodarstvo tujcev. Koliko pa jih je, ki iščejo vezi in proporcije med produkcijo, delavno silo in kapitalom, da bi vse te tri sile združili v skupno delo za izboljšanje našega gospodarstva?

Ali ni naša narodna skupščina zapravljala in ubijala dragoceni čas

z nedelavnostjo in s strankarskimi prepri.

Z mirnim in poštenim delom ne moremo naprej. Za izvedbo vsakega posla se moraš posluževati sredstev, katera poštenemu in rednemu človeku niso po godi.

Nismo nastopali proti vladnim ukrepom, ako so se nam dozdevali količkaj pripravi za izboljšanje gospodarskih razmer. Ne pomagajo pa niti najboljše naredbe in odredbe, ako jih naj izvršujejo nesposobni, trdoglavi, nepoučeni in večkrat tudi korupciji vdani organi.

Menjavali so se ministri, sistem je ostal. Mislili smo, da bo zapihal drug veter, ali zatišje je ostalo.

Posledice postajajo vedno bolj občutljive v gospodarstvu, v finančjski krizi in v vedno večji druginji. V naši bogati zemlji se drži vrednost našega denarja komaj nad ničlo!

Na tak način ne more in ne sme naprej. Nehati se morajo brezplodni in mnogokrat zlobni preprički ljudskih zastopnikov, strankarjev. Razni praktikanti ne smejo delati eksperimentov z našim gospodarstvom. Trgovina, industrija in obrt ima največji interes na konsolidaciji države in na vzajemnem in mirnem sožitju vseh treh plemen. Dolžnost je in koristi zahtevajo, da se trgovina, industrija in obrt loti dela tudi v javnosti, sicer ne bomo prišli v zdravejšo razmere. Te naloge se lotimo v novem letu.

Izpregovorimo še nekaj besed o naši lastni zadevi. Naš list se je rodil že pred vojno v našem Trstu. — Tudi takrat trgovina ni imela dosti boljših časov, kakor jih ima danes. Slovenska trgovina je z velikim navdušenjem pozdravila svoj list in ga je podpirala gmotno in duševno. Spomnite se, kakšno razpoloženje in kakšne razmere je rodila vojna za trgovino. Spomnite se, kako se je napadalo trgovino, predočite si jasno, kako delajo s trgovino še danes. Ali ni »Trgovski list« z največjo odločnostjo nastopil za koristi in ugled trgovine, ali je ne zastopa danes?

Zato pa podpirajte svoj list gmotno in duševno. Sinite in priporočajte ga vsakomur, saj list se trudi tudi za dvig gospodarske izobrazbe in bi ga tedaj moral čitati vsak. Poročajte listu svoje želje in pritožbe, da bo vedno o vsem poučen. Porabljal bo te podatke na ta ali oni način. Le s sodelovanjem vseh bo list uspeval gmotno in bo dober naš glasnik in zastopnik!

Italijani in vprašanje Soluna.

Italijanski general Bencivena, ki je objavil v italijanskih listih že nekaj člankov o Jugoslaviji, priobčuje v tržaškem »Piccolu« pod gornjim naslovom članek sledeče vsebine: Jugoslovani so že opetovano izjavili, da so dediči aspiracij bivše monarhije na Solun. V zadnjem času se je spričo katastrofe apetit Jugoslavije povečal in Jugoslovaniom ni že prav, ako si pridržuje Italija katere ugovore proti eventualnemu jugoslovenskemu prodiranju proti egejskemu morju. Italija se pa sedaj

ne more in ne sme držati pasivna glede takega vprašanja, ki se tiče ne samo njenih gospodarskih interesov, ampak tudi interesov narodne obrane.

V Solunu se nahajajo sedaj Grki, a Macedonci stremijo, pod zaščito Zveze narodov postaviti v Solunu lastno zastavo. Komu naj pripade tedaj Solun v interesu Italije? Jugoslovaniom, Macedoncem ali Grkom? S stališča narodne obrane je jasno, da bi bilo najboljši predati solunsko luko koj po proglašeni neodvisnosti Macedonije Macedoncem. Kajti vsako teritorialno povečanje s strani manj ali več nadležnih sosedov, bi bilo z vojaškega stališča škodljivo in naspotno vsako pomanjšanje pa koristno.

Grška ni in ne more biti naša prijateljica. Kajti, zbog njene lege na sredozemskem morju, bo vedno hvaležno sredstvo proti nam v rokah kateresibodi velesile, ki bo imela interes na tem, da neutralizira italijansko moč na sredozemskem morju. Izkušnja dokazuje, da se je Franciji in Angliji, prej eni potem drugi posrečilo, da sta zadobili tak upliv na javno mnenje v Grčiji, da sta slednjič vodile tu zunanjo politiko. Ne smemo pri tem pozabiti, da se je še v zadnjih letih Anglija trudila, da ustvari na Sredozemskem morju močno in silno Grčijo, in to v škodo Italije. Nikdo ne more danes še slutiti, kaj more postati jutri Grčija v rokah Francije, sedaj ko je Anglija predala Franciji usodo Grčije. In vendar bi smela Italija gledati simpatično na eventualno teritorialno zmanjšanje Grčije. In to tembolj, ker ne bo Grška, kljub katastrofalnemu koncu imperijalistične politike, ki jo je vodila v strašni poraz v Mali Aziji, opustila svojih aspiracij na Epir in predvsem na Valono. — Ako bi kdaj prišlo do uresničenja železniškega projekta Valona-Solun, bi posest solunskega pristanišča vsakakor še bolj utemeljevala aspiracije grških imperijalistov na Solun, ali bi vsaj dal Grčiji v roke sredstvo, s katerim bi bila v stanu bistveno uplivati na promet na tej progi, ki bi bil predvsem skoro izključno italijanski. V vsakem oziru mora biti Italiji dobrodošla odstranitev grške zastave iz Soluna, toda ne za to, da bi se postavila na mesto grške, jugoslovenske zastave, razen ako bi se to primerno kompenziralo. Kajti tudi tukaj je jasno, da tvori teritorialno povečanje Jugoslavije povečanje moči silnega sosedu, ki nam ne sme biti indiferenten zbog njegovih nezadovoljivih aspiracij na čisto italijanska ozemlja in zbog njegovega konstantnega stremljenja, da zmanjša moč Italije na Jadranu. Italija nikakor ne sme mirno dopustiti, kako se sosed, ki gleda s poželjivimi očmi na Sočo, teritorialno poveča, kar pomenja seveda, da raste tudi njegova moč. Pri tem je treba namreč povdarjati: povečanje ne obstoji samo v par kilometrih, katere bi iznašalo anektirano ozemlje, ali v številu prebivalstva, ampak v pridobitvi veličnega trgovskega emporija in važnega izhoda na egejsko morje. Velika luka na egejskem morju bi tvorila za Jugoslavijo ogromni porast njene vojaške moči, kajti samo

potom pomorskih zvez, mora danes dobavljati država ono ogromno maso blaga, ki je neobhodno potrebna za vodenje moderne vojne.

Prihodnja vojna, tudi ako ne bo podobna prošli vojni kar se tiče taktike in strategije, bo tudi že naprej vojna za surovine: žito, kurivo, železo itd. Niti ena evropskih držav nima sama vseh onih elementov, ki so potrebni za vzdržanje moderne vojske, še manj pa Jugoslavija. Za sedaj, dokler meji Jugoslavija samo na Jadransko morje bi bilo skoro nemogoče, da bi dobavljala za primer vojne z Italijo potrebno blago po morskem potu; toda stvar bi drugače izgledala, ako bi Jugoslavija mejila na egejsko morje. Tukaj ne more Italija občutno uplivati, osobito ne v severnih delih predmetnega morja, to je tam, kjer pasira direktni promet med Črnim morjem in Solunom. Ako pomislimo, da je mogoče dobiti po Črnem morju vsake vrste surovin, tedaj uvidimo veliko korist, katero bi imela Italija od solunskega pristanišča in ni treba niti omenjati, kakšno ofenzivno delovanje bi mogla izvrševati Jugoslavija napram našim trgovskim ladjam, ki bi plule v Črno morje in nazaj skozi ožine.

Posest Soluna bi pomenjala otvoritev dobavnih potov za našega sosedu, in možnost dobavljanja pomenja tekmo vojne vse. Solun v rokah Jugoslovanov bi z druge strani pomenjal izpostavitve italijanskih resurs, ki prihajajo iz Črnega morja, največji nevarnosti.

Kako naj bi bila tedaj Italija indiferentna napram morebitnemu jugoslovenskemu prodiranju na egejsko morje? In še več se mora Italija interesirati za to vprašanje, ako pogleda preko jugoslovenskega kontingenta, ako pomisli bodočnost, na veliko gibanje Slovanov proti jugu. Sicer je res, da si nista danes Jugoslavija in Rusija v dobrih medsebojnih odnosih, toda naj ne misli na možnost vseslovenskega pokreta? Tedaj bomo morali obžalovati ne samo mi, ampak vse sile ob sredozemskem morju, da smo danes odprli solunska vrata slovenskemu navalu.

Zbog tega mora Italija stremeti za tem, da se ustanovi »buferna« država, katero jasno narekuje že zgodovina in geografija, to je Macedonija. Svobodna in neodvisna Macedonija pod zaščito Zveze narodov, bi odvzela Jugoslaviji važen faktor njene moči; in tedaj bi mogla Italija soglasno z Macedonijo zopet vzeti v pretres zidanje železniške proge Valona-Solun, ki je brezdolnega pomena za Italijo in to ne samo v trgovskem oziru.

Zbog tega ne sme prezirati Italija macedonskega gibanja. Ako bi pa bilo nemogoče realizirati tega in bi dobila Jugoslavija posest nad solunskim pristaniščem, bi morala Italija zahtevati kompenzacije, ki bi jo odškodovala za umetni prenos prometa od Reke na Solun in za strategično škodo, ki bi jo imela zbog tega, ker bi Jugoslavija dobila s Solunom važno pomorsko bazo.

Tukaj ni mesto da bi mogli spuščati v podrobnosti. Govorilo se je že o revizijah stvarnega položaja, kakor ga je ustvarila reška in zadrška pogodba, manj se je pa govorilo

o kompenzacijah stratezičnega značaja. Toda nočemo verjeti, da se je na to pozabilo. Ne smemo namreč skrivati dejstva, da, ako je tudi vojna do gotove meje odločila v vprašanju severnega Jadrana našo korist, da ni še s tem rešila tudi vprašanje srednjega Jadrana, nasprotno je prišla Jugoslavija z nasilnim naziranjem Črne gore v posest največjega vojnega pristanišča v srednjem Jadranu: Kotora (!).

Temu stvarnemu položaju je treba od pomoči. Najboljše sredstvo za to je (tako svetuje italijanski general), da dobi Italija v roke otoke, ki se dajo lahko braniti in na katerih so pripravna mesta za daljnobojne topove in za stacije podmorske in zračne flotilje. S poboljšanjem našega stratezičnega položaja na Jadranu, bi mogli kreniti večjo pozornost na egejsko morje, da bi s tem paralizirali škodo, ki bi nastala za Italijo s tem, da si je pridobila Jugoslavija pristanišče na egejskem morju. — Ponavljam pa še enkrat, da najboljša rešitev solunskega vprašanja je ustanovitev neodvisne Macesdonije pod protektoratom Zveze narodov.

Naše prometne razmere.

Naš posebni interes zahteva, da se preneha z vlačevanjem izvršitve investicijskega programa, ki je bil uzakonjen ob priliki najetja notranjega 70dostotnega investicijskega posojila odnosno ob priliki najetja dolarskega posojila. Slovenija potrebuje direktno zvezo preko Dolenjske za reško železnico k morju in nujno potrebno je, da se tudi prekmurska železnica po tolikih obljubah enkrat v resnici prične graditi ter da dobimo v Ljubljano delavnico državnih železnic za popravilo defektnih vagonov.

Na podlagi gornjih izvajanj predlagam, da se sprejme sledeča resolucija:

Resolucija plenarne seje trgovske in obrtniške zbornice dne 14. dec. 1922, v zadevi ureditve in zboljšanja prometnih razmer:

A. V GRADBENEM OZIRU:

1. Pozivljamo železniško direkcijo v Zagrebu, da takoj prične z gradbo državnoželezniških delavnic v Ljubljani, za katere je bil preliminiran kredit že v investicijskem posojilu z zakonom z julija meseca 1921, ki je bil tudi že nakazan železniški direkciji v Zagrebu.

2. Direkcija za novogradnjo železnice se pozivlja, da nemudoma prične z gradbo prekmurske železnice in sicer na obeh delih iz Ormoža v Ljutomer kakor tudi iz Ljutomer v Mursko Soboto.

3. Zaktevamo čimprej pričetek gradbenih del za železniško zvezo Slovenije z morjem, ki je zajamčena v zakonu o dolarskem posojilu in sicer potom podaljšanja dolenskih železnic preko Kočevja na najprikladnejšo točko reške železnice.

4. Predlaga se, da se investicijski program za omrežje državne železnice v Zagrebu, predloži čimprej skupščini in določijo v to svrhu potrebni krediti.

B. V OBRATNOTEHNIČNEM OZIRU:

5. Za popravo pokvarjenih vagonov na državnoželezniških progah v Sloveniji naj se pritegne vsa kovinska in lesna industrija, ki je po svoji kapaciteti zmožna znatno pripomoči k obnovitvi našega uvoznega parka.

6. Prometne omejitve naj se izdajajo v sporazumu in po zaslišanju mnenja merodajnih trgovskih zbornic in naj velja kot načelo, da se da tuzemski produkciji predvsem pa industriji pri prevozu prednost pred inozemskimi transporti, ki naj se prevažajo šele potem, ko se je zadostilo nujnim potrebam lokalnega prometa. Ministrstvo saobračaja se naproša, da se industrijske vlake iz Slovenije preko Zagreba izvzame iz prometnih omejitev.

7. Ministrstvo saobračaja se naproša, da nabavi za Zagreb 20 strojev za vicinalne železnice.

C. V KOMERCIJALNEM OZIRU.

8. Izdajo naj se čimprej osnovni enotni predpisi in pripomočki za komercialno službo na jugoslovanskem jeziku posebno železniška blagovna tarifa I. oddelek A in oddelek B enotno kilometersko kazalo in drugi potrebni predpisi in instrukcije.

9. V blagovni klasifikaciji naj se vpoštavi zopet stanje, ki je vladalo v tem oziru pred vojno ter naj se razveljavijo vse spremembe klasifikacije, ki so nastale vs. d. in tekom vojne.

10. Izdela naj se zvezna tarifa za prevoz blaga med progami državne železnice in lokalnih železnic na eni strani ter progami južne železnice na drugi strani za območje cele kraljevine.

11. Absolutno potrebno je, da se sedaj veljavni dodatni dobavni roki odpravijo, ker onemogočujejo redno izmenjavo blaga, povzročajo korupcijo in nas diskreditirajo v vsem inozemstvu.

12. Z ozirom na kvarni vpliv avstrojadranske in čehojadranske zvezne tarife za našo industrijo, se pozivlja ministrstvo saobračaja, da ukrene potrebno, da tudi naša trgovina in industrija dobi podobne izvozne in uvozne olajšave.

13. Ministrstvo saobračaja se pozivlja, da pospeši prenos sedežev delniških družb lokalnih železnic, katerih omrežje se nahaja v Slove-

niji, v našo državo, in da se izvede delitev skupnih lokalk in izvrši likvidacijo bivših deželnih lokalk.

14. Ministrstvo se naproša, da intervenira v svrhu pospešitve definitivne razdelitve bivšega skupnega voznega parka.

D. V ADMINISTRATIVNEM OZIRU:

15. Nujno potrebno je izjednačenje prejemkov železniških uslužbencev v vseh pokrajinah in zboljšanje njih gmotnega položaja, da se omeji odtok kvalificiranega osebja iz državnoželezniške službe.

16. Zakon o državnem računovodstvu je treba revidirati v zmislu sedanjih poslovnih in gospodarskih prilik in proračun sestaviti z vpoštovanjem faktičnih sedanjih materialnih cen.

17. Poskrbi naj se za to, da se pri oddaji del in nabav za železnice vpoštevata predvsem domača industrija in obrt. (Konec.)

K padcu češke krone.

Uprav v momentu, ko se v češkoslovaškem parlamentu debatira o velikih žrtvah, katere se mora prevzeti v svrhu stabilizacije avstrijske krone, uprav v tem momentu je začela padati lastna, češka krona. Izgubila je že četrti del svojega maksimalnega tečaja in pada še nadalje. — Po mnenju finančnega ministra dr. Rašina je iskati vzrok za padanje izključno v špekulativnih operacijah domačih parasitov. Med češkoslovaškimi fabrikanti nahajamo veliko skupino, katera smatra rapidni, deloma izrazito špekulativni porast češke krone tekom zadnjih mesecev kot zelo škodljivo okolnost za eksportne industrije, izmed katerih je že nekaj ustavilo svoje obrte. Da li so ti fabrikanti tudi resnično posegli na tržišče, da bi znižali tečaj krone, se bo pač kmalu pokazalo, ker je poslal finančni minister revizijske komisije po denarnih zavodih, ki so osumljeni, da so špekulirali proti tečaju krone. Obenem je bil izdan načrt nove devizne naredbe, ki zelo otežkoča direktno špekulacijo z zlatimi devizami. Po zadnjih praktičnih izkušnjah je pa zelo dvomljivo, ali so take stroge mere umestne. Zadnji veliki padec marke je bil tudi povzroččen s strogo devizno naredbo pruskega gospodarskega ministrstva.

Češkoslovaška valuta, je valuta zdrave države, ki je enkrat za časa težkih eksportnih konjunktur utrpela oslabitev, ki bi se pa mogla v normalnih časih, pri skrbni, varni in neagresivni državni politiki polagoma, toda s precejšnjo gotovostjo dvigniti. Rapidni porast češke krone vsebuje pač nevarnost močnega protitudarca, vendar pa ni še nobenega povoda, da bi se oni, ki posedujejo češke krone, teh čimprej rešijo. Po

mnenju praškega »Tagblatt« nahajamo tri okolnosti, ki vplivajo največ na vrednost nestabilizirane valute: državni budžet, trgovinska bilanca. Proračun se je z zmanjšanjem izdatkov pri polnih prejšnjih dohodkih ravnotežju že tako približal, da ne bo tudi v prihodnosti — kakor dosedaj že tekom 4 let — potrebno tiskanje bankovcev. Trgovinska bilanca je nekaj nižja, kakor kažejo oficijelne številke, ker ne vsebuje vtihotapljene visokovredne industrijske fabrikate, ki tvorijo zelo visoke številke. Nadalje se je doseglo približno izravnanje med izvozom in uvozom samo na ta način, da je uvoz surovega blaga zelo močno padel, da stoji tedaj češka industrija v pričakovanju nove eksportne konjunktore ne da bi imela na razpolago dovoljnih surovin. Tretjič imamo plačilno bilanco, ki bi mogla najbrže pod uplivom znatnih nakupov inozemskih efektov začasno biti pasivna. Vidi se, da so to ali da bi to vsaj mogli biti prehodni pojavi, ako bi se moglo s smotreno trgovinsko politiko okrepiti in pospešiti eksport. Ni sicer potrebno, da bi morala dobra trgovinska politika kazati trgovini nova pota, zadostno je, ako ne ovira izvoza potom fiskalnih izvoznih prepovedi, potom slabih železniških tarifov in potom izvoznih carin, ki se tirjajo v obliki premogovnega davka. Ko se je v srednji Evropi še živo povpraševalo po premogu, se je zahtevalo, da se obdavči izvoz premoga. Tedaj se je pač trdilo: ako se že mora plačati davek, tedaj ne škoduje popolnoma nič, ako pripomagajo tudi inozemci k plačanju čistih davkov. Cene za premog so bile tedaj še takšne, da bi inozemci nosili davek. Toda danes, ko znašajo v inozemstvu cene za premog, železo, cement samo majhne dele čeških cen, danes bi se moglo ukiniti premogovni davek na vse one izvozne predmete, pri katerih je cena premoga odločilne važnosti za produkcijske stroške.

Na Češkoslovaškem imamo tovarnarje, n. pr. tovarnarje za steklo, ki so si izračunali, da bi mogli pri tečaju 14 centimov za češkoslovaško krono v Curihu zopet začeti obratovati in izvajati. Te kalkulacije pa ni so prave. Ako je začel tečaj že enkrat padati, tedaj ni mogoče, da se ga tako zaokroži, da bi omogočil ravno n. pr. izvoz steklenic, kajti s padanjem tečaja obenem more priti tudi druginja, nove mezdne zahteve, ki onemogočajo vsako zdravo kalkulacijo. Brez dvoma najbolje bi pač bilo, ako bi se posrečilo, da se stabilizira valuta. Industrijalci bi si prihranili maso dela, stroškov in potrošnje živcev, ako bi ne bili primorani neprenehoma primerjati s strahom devizne tečaje, jih preračunavati, ter prilagoditi vsa svoja dela borznim tečajem. Potrebno je tedaj,

Podlistek.

Od začetnika do popolnega trgovca.

(63. nadaljevanje).

Glede pridelovanja in izvažanja dobrega bombaža je znamenita zlasti britanska centralna Afrika.

Kaj pa pride pravzaprav v poštev pri kakovosti bombaža? vpraša Ernst.

Kakovost bombaža odvisi od kakovosti nitk, namreč od njih dolgoti, finosti, trdnosti, mehko-be in bleska; po svilnatem blesku je povpraševanje največje. Tudi barva igra vlogo pri določanju kakovosti. Brezbarvni bombaž je najdragocenejši, nato sledi modrikasta, rdečkasta in slednjič rumenkasta ter rujavkasta vrsta. Bolj ali manj popolno čiščenje je seveda istotako merodajno pri ocenjevanju blaga. Nitke bombaža, ki pride na trg, so zložene v šope, in sicer ločeno kratke in dolge. Dolge vrste imajo povprečno dolžino 30 do 36 milimetrov ter se jih zelo čišla; prihajajo skoraj izključno samo iz Severne Amerike. Le iz teh vrst se lahko izdelujejo

najfinejše številke sukanca. — Vse druge vrste so ali srednje dolge, ali kratke. Pri slednjih ne presega dolgot nitk 25 milimetrov.

Ali se označuje bombaž v trgovini po njegovem izvoru?

Po izvoru in poleg tega tudi po gotovih razredih, katerih imamo celo vrsto. Ako vas interesira, vam jih lahko naštejemo.

Seveda me interesira, odvrne Adolf.

Pazite torej, da si jih tudi zapomnite; označbe so namreč v angleškem jeziku. Najboljši razred je fine, nato sledi good, good ordinary, ordinary, inferior.

To je vsekako nekoliko predolg register, da bi si ga mogel takoj privikrat ohraniti v spominu, pripomni Adolf. Toda pretežno vendar ne bo. Začnemo s fine ter nehamo z inferior, vmes leže pa druge stopnje.

Kar se tiče produkcijskih dežel, nadaljuje neutrudno gospod Arlberg, vam tudi o teh povem, kar mi je znanega. Za svetovni trg prihaja bombaž v prvi vrsti iz Združenih držav, nato sledi Egipt, vzhodna Indija, južna Amerika in zapadna Indija.

In vzhodna ter zapadna Afrika, pristavi Eric.

Pozneje bo imela tudi Afrika svoj pomembni delež pri skupni produkciji, zdaj ne pride s svojimi par tisoč balami še v poštev. Kar se tiče severoameriškega bombaža, je ta najboljše očiščen in se z njim najskrbneje ravna. Odlikuje se po svojih dolgih, finih, trdnih in vzdržnih nitkah. Tu razlikujemo najprej dolgi Georgia ali Sea Island bombaž z 28 do 36 milimetrov dolgimi nitkami, lepega svilnatega bleska. Vendar je množina te vrste v razmerju s skupno produkcijo Združenih držav le malenkostna. Dalje imamo kratki Georgia ali Upland bombaž, nato New Orleans bombaž, Alabama ter Florida bombaž. Pri južnoameriškem bombažu stoji brazilski vrsta na prvem mestu.

In pri tej je zopet Pernambuco in Parahyba bombaž najboljši! ga prekinje Adolf.

Od kod veste to? vpraša gospod Arlberg nekoliko presenečen.

Naši brazilski korespondenti so nam pisali nedavno o tem, ko so nam ponudili bombažno konsignacijo, odvrne Adolf.

No, ako ljudje sami to pravijo, mora pač res tako biti, pripomni gospod Arlberg, smeje se. Toda pomirite se, gospod Feldbach, je nam-

reč tudi v resnici tako. Bombaž iz Pernambuco in Parahyba ima zelo dolge in fine niti; uporablja se ga za najfinejše tkanine in se ga po kakovosti uvršča takoj za bombažem iz Sea Island. Toda žalibog so te fine vrste, kakor sploh vse brazilsko blago, zelo pomanjkljivo očiščene. Boljši bombaž prihaja tudi iz Ceara, Bahia in Maranhama.

Ali zapadna Indija tudi dobavlja bombaž? vpraša Adolf.

Ravno sem jo hotel omeniti, odvrne gospod Arlberg.

Toda tudi skrajno pomanjkljivo očiščen! pripomni gospod Krej.

Imate prav; blago je večinoma dobre kakovosti, z dolgimi, nežnimi nitkami, toda odpadki znašajo 20 do 25 odstotkov. — Vzhodno-indijski bombaž je slabši od ameriškega. Večina pridelka se podela v deželi sami in samo v Bombay-u imajo nad šestdeset predilnic in tkalnic za bombaž.

Kitajska, ki je prejemale prej bombaž iz vzhodne Indije, ga zdaj sama prideluje in izvažata znatne količine.

Razen naštetih, imamo še nekoliko drugih dežel, ki se bavijo z gojenjem bombaža, ki pa zaradi neznanega pridelka ne pridejo v po-

da se uporabi vse sile v to, da se ne dovoli, da bi valuta preveč padla, najboljša potom mer pozitivne, ne negativne nravi. V Angliji in Ameriki, tam kjer sodijo največje finančne sile o politiki držav, so že prišli do prepričanja, da se mora one velike armade kontinenta, ki uničujejo tudi v mirnem času vrednote, po mogočnosti reducirati. Zmanjšanje vojska tudi samo za neznaten del, bo v sedanjih razmerah, po popolni razorožitvi Nemčije, Avstrije in Madžarske učinkoval v New-Yorku mnogo bolj, nego vse naredbe. V ostalem pa je Češkoslovaška gospodarsko tako zdrava država, da ne more niti najslabša politika ogroziti njene valute.

Družba 'Mirija' Ljubljana

Kralja Petra trg 8. Telefon št. v. 220.
Nakup gozdov. Prodaja vsakovrstnega lesa.

M. Savlč:

Naša industrija in obrti.

(Dalje.)

66. Krtačarski obrt in industrija pri nas.

Krtače se izdelujejo pri nas v domači industriji, na rokodelski ter na industrijski način.

V Srbiji se krtače izdelujejo na rokodelski način. Ta obrt je bil vpeljan s pomočjo kaznilnega zavoda v Topčideru in s pomočjo sirotinskega doma v Beogradu. V vsakem mestu v Srbiji se nahaja po en izdelovalec krtač, v večjih mestih celo po več. Največji obrt ima g. Milan Radivojevič, izdelovalec ščetk v Beogradu. Navadno so se izdelovale krtače grobe in sredno fine kakovosti, medtem ko so se fine uvažale iz inozemstva. Iz inozemstva se uvažata tudi en del materijala, kakor na primer konjske dlake iz grive in repa, ščetinj, trava, in les. Ta industrija je bila tarifarno zaščitena že od leta 1893 ter se vsled tega tudi lahko lepo razvila.

V Sloveniji obstoja ta panoga obrti, kakor tudi domača industrija in sicer kot obrt po mestih in kot domača industrija pa v vaseh Šmarce in Moste pri Kamniku, kjer delata obe vasi za štiri večje firme. Tem obrtnikom bi bilo treba pomagati z denarnima sredstvi, da se združijo, ustanovijo zadrugo ter da začnejo strojno izdelovati potrebne lesne oblike in ostale podloge za nadaljno predelavo ter jih tudi izučiti izdelave najfinejših ščetk.

V Dalmaciji se nahaja tovarna krtač v Splitu, »Prva dalmatinska tovarna za četke in metle«, Simona Jelasko, ki izdeluje ščetke in melle in sicer 200.000 komadov vsake vrste

s 25 do 30 delavci. Sirkovo slamo dobiva iz Banata, les in palice iz Slavonije, žico in žeblice iz Slovenije ter prodaja blago izven Dalmacije.

Na Hrvaškem in v Slavoniji obrtujejo poleg obrtnikov v ve jih krajih tudi dve tovarni in sicer v Veliki Gorici in v Zemunu. V Veliki Gorici obstoja »Prva hrvaška tovarna metel in krtač«, delniška družba, ki je bila osnovana leta 1918 in ki izdeluje okrog 250.000 komadov metel in 300 tisoč krtač z 60 do 70 delavci. Sami izdelujejo na strojih potrebno leseno osnovo za krtače. Za predelavo uporabljajo lastno surovino ter prodajajo produkte v tuzemstvu.

V Zemunu se nahaja tovarna, ki je bila ustanovljena leta 1919 in katere lastniki so Filip Elip in Zarko Aleksandrovič, ki obrtujejo z 60 do 70 delavci, predelujejo domači materijal ter ga prodajajo v tuzemstvu. V hrvaško-slavonskih kaznilnicah v Lepoglavi in Mitrovici delajo kaznjenci poleg drugih obrtov tudi ščetke.

V Vojvodini obstoja obrt izdelovanja krtač kot mestni obrt. V Banatu raste v oddelku Deliblata v letčnem pesku pirjevina, katere korenine se uporabljajo kot riževe korenine za izdelavo krtač in ki nam nadomestuje riževe korenine iz Afrike in Italije, ki jih dobivamo žveplane in vsled tega bolj konzervirane. Med vojno je avstrijska vojna uprava kopalala te korenine z ujetniki za vojaške potrebe za izdelovanje krtač za ribanje bolnic. Ti surovini je potreba posvetiti posebno pažnjo ter preiskati, kaj bi bilo treba napraviti, da bi se ji kvaliteta izboljšala, da bi bila enaka italijanski in afriški ter jo bolje eksploatirati in bolje izdelati za trg, to je sušiti jo, da ne bo strohnela in jo žveplati, da bi lepše izgledala ter da bi se bolje držala. Ta trava raste v Srbiji, kjer je živ pesek, pri Gradišču, Klodovu in drugih krajih.

Izdelava ščetk je tudi v drugih krajih bila prvotno domača industrija, ki še sedaj obstoja in iz katere se je razvila velika industrija.

Polnjenje krtač, to je uvezava dlake in njenih surogatov v krtače, je posel, ki ga lahko delajo tudi slepci ter so vsled tega tudi mnogi zavodi za slepce vpeljali izučevanje tega obrta za slepce. Slepcem pa mora nekdo izdelovati lesene osnove za krtače. Ker imamo v naši državi mnogo lesa, bi bilo treba uvesti izdelavo lesenih podlog za krtače in sicer v obliki domače industrije ali pa tovarniške industrije. Za sedaj obstoja samo ena taka tovarna v Zagrebu, ki izdeluje te lesene oblike za prodajo. Te lesene osnove bi se lahko izvažale, ako bi se izdelovale preko naše potrebe v Bolgarijo, Grčijo, Turčijo itd. Za vpeljavo te industrije kot domače industrije bi moralo ministristvo trgovine in industrije žrtvovati

prve izdatke. Kot industrijski obrt bi se najprimerneje uvedel v Ivanjici pri električni strojni napravi, ker so tam primerne bukve poceni in v velikem izobilju.

Na naših klavninah se pridobiva velika množina svinjske dlake, ki se pa pri nas ne sortira, marveč se izvažata na Dunaj, od koder se zopet sortirano uvažata k nam. Ravnotako uvažamo sortirano konjsko dlako in sicer sortirano ter rezano v različnih dolžinah. Velikega interesa bi bilo, da bi se vršilo sortiranje dlake za krtače v tuzemstvu kakor tudi, da bi se osnovala velika trgovina, ki bi tuji materijal za krtače kupovala direktno iz kraja, kjer se producira, kakor kitajsko svinjsko dlako na Kitajskem, rusko konjsko dlako v Rusiji itd., a ne kakor dosedaj vse iz Dunaja. Vpoštevajoč dejstvo, da obstojajo v inozemstvu velike krtačne industrije, pri nas pa mali izdelovalci krtač in domača industrija, je razumljivo, da jih je treba ščititi s carinskimi postavkami.

iz pravosodne prakse.

Trgovsko sodišče.

Tožnik je prodal l. 1918 iz svoje gozda 100 stoječih smrek na ta način, da je dal oklicati pred cerkvijo, da bo dne 20. jul. 1918 prodajal te smreke v vaški gostilni. Prodaja se je res vršila v obliki dražbe na ta način, da je gozdni čuvaj N. izklical smreke za 2000 kron in potem po vsaki višji ponudbi izkliceval k prvemu, drugemu in slednjič k tretjemu. Dražitelji so bili štirje in toženec je bil slednjič najboljši ponudnik z zneskom 5850 K, za katero ceno so mu smreke ostale. Zaradi zasedbe dotičnega sveta po Italijanih na zimo 1918/1919 se smreke niso posekale, pač pa je toženec kupnino plačal tožitelju že 28. julija 1918.

Tožitelj izpodbija prodajo kot neveljavno:

1. Ker se dražba ni vršila v smislu licitacijskega reda z dne 15. jul. 1786 potom politične oblasti, namreč po županstvu.

2. Ker je prodaja sama na sebi nemoralna, ker je 5850 K prodani les zdaj vreden najmanj 42.000 kron in so Italijani ponujali za smreke že 100.000 kron.

Zaradi tega je tožitelj kupnino v znesku 5850 K s 5% obrestmi od 28. jul. 1918 kot dneva plačane kupnine hotel tožencu vrniti, toda ta je sprejem odklonil, vsled česar je toženec kupnino z obrestmi v znesku 6726 K za toženca založil pri sodišču in vložil tožbo, da mora toženec priznati neveljavnost kupčije in da do spornih sto smrek nima nobene pravice. Temu je toženec ugovarjal, da je bila dražba navadna dražba, ki je imela

nase velike naloge, ki nas čakajo v Afriki, da so moji sinovi danes dragocena in zanesljiva podpora moji hiši — za vse to se imam zahvaliti, gospod Krej v prvi vrsti vašemu požrtvovalnemu delu, vašemu znanju in vašim bogatim izkušnjam, ki ste jih tako radovoljno nam vsem stavili na razpolago. Nad pet let je, odkar sem prevzel tu na vaš predlog Bruckmannovo trgovino, in danes, ko pričinja moja hiša takorekoč novo življenje, vam moram ponovno izreči najiskrenejšo zahvalo za vse, kar ste napravili zame in za proevit moje trgovine.

S koncem leta začne nova tvrdka Feldbach & Fichner s sedežem v Lome svoje življenje, toda tudi pri nas nastane nova tvrdka, katere rojstni dan hočemo danes že vnaprej praznovati. Dne 1. januarja ugasne tvrdka Karl Feldbach, da napravi prostor tvrdki Karl Feldbach & Comp., in kakor sem vam, sinovi moji, predstavil pred petimi leti vašega bodočega prokurista, tako vam predstavim danes v osebi gospoda Kreja vašega bodočega drugega principala in soudeleznika tvrdke Karl Feldbach & Comp. Bilo bi delo nove tvrdke enako uspešno, kakor je bilo stare!

(Konec.)

le namen, da izve toženec za najboljšega kupca. Šele potem, ko nihče ni hotel več ponuditi, je rekel tožitelj tožencu: »Je že dobro, hoje so vaše in sta se dogovorila, da bo tožitelj prišel prihodnji dan k tožencu po kupnino, kar se je potem zgodilo šele čez nekaj dni. Toženec trdi, da je za takratne razmere les še drago plačal.

Deželno kot trgovsko sodišče je tožbeni zahtevek zavrnilo. Sodbo je utemeljevalo s tem, da je tožitelj po navedbi obeh strank smreke stavil na prodaj, le da ni določil cene. Iz ponudb je izbral potem toženca kot najboljšega ponudnika. Nato je šele sprejel njegovo ponudbo, stopil ž njim v stik in sklenil ž njim kupno pogodbo, vsled katere je tudi kupnino plačal toženec šele čez več dni, namreč 28. julija 1918.

Predpisi izvanrednega spornega postopanja zadevajoče prostovoljne dražbe in licitacijski red iz l. 1786 veljajo le za slučaj, če hoče stranka izvršiti dražbo po oblasti, ne pa če hoče zvedeti šele za najboljšega ponudnika, da sklene potem ž njim pogodbo.

Nemoralnosti o prodaji spornih smrek pa tudi ni.

Že iz tega, da je bil toženec najboljši med štirimi ponudniki, se da sklepati, da njegova ponudba ni bila tako neprimerno nizka. Res tudi tožitelj sam ne trdi, da je bilo nerazmerje med kupnino in pravo vrednostjo smrek že za časa prodaje, temveč pravi le, da je to bilo za časa vložitve tožbe (27. julija 1921), češ, da je bil les takrat vreden najmanj 42.000 K. Tožitelj torej ne upošteva vrednosti kupnine, ko mu je bila izplačana.

Na tožiteljev priziv je višje deželno sodišče v Ljubljani potrdilo razsodbo deželnega kot trgovskega sodišča in ravno tako tudi stol sedmorice v Zagrebu obe višji inštanci bistveno iz razlogov prve stopnje povdarjajoč, da je v starem razmerju, v katerem je cena blagu zrastle, padla vrednost denarja in da je tožitelj s kupnino, prejeta par dni po kupčiji, prejel v denarju ono vrednost, katero ima blago danes.

Dražba sama, izvršena brez politične oblasti, bila bi v smislu licitacijskega reda neveljavna, torej za obe stranki neobvezna, toda med strankama sklenila se je po dražbi posebna pogodba, kajti po dražbi sta stopili stranki še v poseben dogovor s tem, da je tožitelj potrdil kupčijo z besedami: »Hoje so vaše!« in sta se potem dogovorila, kdaj in kam pride tožitelj po kupnino. Kraj se bo les spravil iz gozda in da je toženec še izjavil, da bo že dal tožitelju nekaj odškodnine, če bi lesa pravočasno ne mogel spraviti iz gozda.

Brez ozira na dražbo se je torej zedinila volja strank glede prodaje smrek za določeno ceno in bi se nasprotni nazor protivil navadam poštenega občejanja. Nemerodajna je vrednost lesa za časa vložitve tožbe.

Rabljene pisalne stroje

THE REX CO., LJUBLJANA.

Na kaj mora paziti oni, ki kuha žganje?

(Konec.)

Hujše se pa kaznuje oni, ki kuha žganje iz snovi, za katero se plača višja trošarina nego za prijavljeno snov, n. pr. kdor kuha češplje mesto hrušk ali hruške, pomešane s češpljami, mesto samih hrušk.

Tak prestopok se smatra za tiho-tapljenje se kaznuje poleg plačila pripravljane trošarine še z globo v višini dvakratnega zneska razlike med trošarino, ki se je plačala za prijavljeno snov (hruške) in trošarino, ki bi se morala plačati, da so se snovi, iz katere se kuha žganje (hruške, pomešane s češpljami), pravilno prijavile.

Na primer: Nekdo je prijavil, da bo skozi 48 ur kuhal hruške in je plačal za to kuhanje 400 dinarjev tro-

št. Tako, s tem poglavjem smo torej pri koncu.

»Dolgo in poučno poglavje je bilo, gospod Arlberg«, zakliče gospod Feldbach. »Hvaležni smo vam za vašo pojasnila. Kar sem slišal o Afriki od vas, je vzbudilo v meni živahno zanimanje, in rad sem pripravljen, začeti z vami delati roko v roki. — Obiščite nas, prosim, torej v najkrajšem času, da se natančneje pogovorimo.«

Gospod Arlberg obljubi, da jih v par dneh zopet poseti ter se nato poslovil. —

Dva dni nato so sklenili sledečo pogodbo: Trvdka dovoli gospodu Arlbergu blagovni kredit 30.000 mark, nasprotno pa se imenovani obveže, da bo vsa nakupna naročila pošiljal tvrdki Feldbach ter bo na njo tudi konsigniral vse deželne pridelke, nakupljene v vzhodni Afriki in na Sansibarju. Od izkupička konsignacij dobi tvrdka Feldbach komisije tri odstotke. —

Gospod Arlberg je za prvo pošiljko zapustil vse potrebne podrobnosti, in zdaj je veljalo požuriti se, da bodo mogli izvršiti naročilo še tekom meseca januarja. —

5. decembra se je povrnil gospod Fichner iz zapadne Afrike, in ker so se glede predpogojev že zedinili, ni bilo sklenitvi pogodbe, ki naj bi stopila s 1. januarjem v veljavo, nič več na potu.

Kurt se je na željo očetovo pripeljal iz Londona domov, in po opevanem temeljitim razgovoru s sinovi in prokuristom je dne 7. decembra gopod Feldbach podpisal pogodbo.

Naši prijatelji so s prokuristom pričakovali v privatni pisarni povratek gospoda Feldbacha od notarja. Z vidno ganjenostjo sprejme načelnik tvrdke po svojem prihodu čestitke sinov in prokurista:

»Praznovati moramo današnji dan, jih nato nagovori, kajti z njim se pričinja nova važna doba v zgodovini naše hiše. Rojstni dan našega kolonijalnega delovanja, toda napraviti ga hočemo dvojno znamenitega! Nameraval sem sicer, razkriti vam nadljuna poročila šele koncem leta, toda ugodna pogodba z gospodom Arlbergom in danes podpisana pogodba z gospodom Fichnerjem sta mi dala povod, da napravim današnje svečanost obširnejšo, in ko je stisnil prokuristu roko, nadaljuje gospod Feldbach: »Da nam je danes mogoče, z veselim srcem sprejeti

šarine. Ko dotičnik že 6 ur kuha, pride trošarinski organ in najde, da se ne kuhajo same hruške, temveč da so med hruškami tudi češplje pomešane, zaradi česar bi se moralo ob prijavljanju plačati 800 dinarjev trošarine. Ker se ne kuha taka drozga, kakršna je prijavljena, ustavi trošarinski organ dotično kuho in odmeri najmanjšo kazen tako-le:

Za 6 ur se plača za češplje 100 dinarjev trošarine. Ker je posestnik plačal za ta čas že 50 dinarjev trošarine, znaša prikrajšana trošarina 50 dinarjev in dvakratna globa 100 dinarjev. Posestnik plača torej skupno 150 dinarjev (s takso za obsodbo vred. 155 dinarjev) in izgubi povrh tega pravico, zahtevati povračilo za ostali čas (42 ur) plačane trošarine v znesku 200 dinarjev.

Važno pa je v takih slučajih vedeti to-le:

Trošarinski organ sme ustaviti kuhanje žganja le, če obdolženec nima nobene take drozge, kakršna je prijavil, ne pa tudi, če ima še nepomešano drozgo iz snovi, katere je prijavil. Kdor ima poleg neprijavljene drozge tudi še drozgo, ki odgovarja prijavi, temu se kuhanje ne sme ustaviti in če se mu je neupravičeno ustavilo, sme kuho nadaljevati in če treba v ta namen tudi uradni pečat pokvariti.

Nasprotno pa trošarinski organ ne sme dovoliti, da kdo nadaljuje s kuhanjem žganja iz drugačnih snovi, nego jih je prijavil. Če želi torej kdo, ki je bil zasačen, da kuha žganje iz hrušk, pomešanih s češpljami, mesto iz samih hrušk, pomešano drozgo pokuhati, mora kuhanje pri pristojnem oddelku finančne kontrole prijaviti in trošarino vnovič vsaj za 24 ur plačati.

Kuhanja ne more prijaviti le oni, ki je bil zasačen, da kuha žganje iz prepovedanih snovi, ker se mora v takih primerih vsa najdena drozga uničiti.

Med prepovedane snovi prišteva mo: skrobne snovi (žito, krompir), sladkorno peso, melaso, fige, rožiče, suho grozdje (rozine, evebe, korinte), čežano (povidl, pekmes, marmelado), kompote, datelje, pokvarjeno ali nepokvarjeno pivo, suhe hruške, suha jabolka in suhe češplje.

Ako se najde kdo, ki kuha žganje iz teh prepovedanih snovi, se kaznuje poleg plačila redne trošarine, ki odpade na že prekuhano in še najdeno drozgo, še z globo v višini dvakratnega zneska redne trošarine.

Za odmero redne trošarine se jemlje v takih primerih pridobitek alkohola z 8 stopinjami.

Na primer: Nekdo je prijavil, da bo kahal skozi 48 ur sveže hruške na kotlu z dnevno proizvodnostjo 500 litrov. Za to kuho je plačal 400 dinarjev trošarine. Ob pregledu v žganjarni najdejo finančni organi, da prekuhavana drozga ni pripravljena iz svežih temveč iz suhih hrušk, ki so za žganjekuho prepovedana snov. Posestnik je kahal že 12 ur, neprekuhane drozge ima še 800 litrov.

Prikrajšana trošarina in kazen se odmerita tako-le:

V 24 urah more posestnik na uporabljeni žgalni pripravi pokuhati 500 litrov drozge, v 12 urah je je pokuhal torej 250 litrov. Neprekuhane drozge je še 800 litrov. Vse drozge je torej bilo 1050 litrov. Za to drozgo se vzame po 8 stopinj, skupno torej 84 stopinj alkohola. Ker se plača za eno stopnjo alkohola 20 dinarjev trošarine, znaša redna trošarina za vso drozgo 1680 dinarjev.

Posestnik bi moral torej plačati najmanj 3360 dinarjev kazni iz razlike med že plačano trošarino v znesku 400 dinarjev in med pripadajočo redno trošarino v znesku 1680 dinarjev, t. j. 1280 dinarjev ali skupno 4640 dinarjev. Taksa za razsodbo znaša v tem primeru 100 dinarjev.

7. Konec kuhanja.

Končati se mora s kuhanjem žganja natančno ob uri, za katero je konec prijavljen.

Tudi, če bi kdo pričel kasneje kuhati, nego je prijavil, ne pridobi zato

pravice, potegniti kuho preko prijavljenega časa.

Mnenje, da se sme eno uro dalje časa kuhati, nego se je prijavilo, je napačno. Nastalo je pač le zato, ker trošarinski organi prestopkov, kjer znaša prekoračenje manj nego eno uro, navadno ne prijavljajo.

Kdor bi kahal žganje dalje, nego je prijavil, se kaznuje zaradi tihotapljenja s plačilom redne trošarine in globo v višini dvakratnega zneska trošarine, ki odpade na čas, v katerem se je kuhalo, ne da bi se plačala trošarina.

Vsaka pričeta ura šteje za celo uro.

V primeru, da znaša prekoračenje več ur, n. pr. celo noč, se obdolženci radi izgovarjajo, da so kuho ob pravem času ustavili in da so vnovič šele začeli kuhati. Tako izgovarjanje je, čim prekoračenje ne znaša več nego 24 ur, v njih samih škodo, ker morajo plačati za vnovič pričeto kuhanje trošarino in kazen tako, kakor da bi kuhali vsaj 24 ur.

8. Neprijavljeno kuhanje žganja.

Ta prestopok se izvrši po načinu pač namenoma in iz koristoljublja, mogoči so pa vendarle tudi slučajji, da kdo kljub svoji najboljši volji, kuha neprijavljeno.

Pomota v imenu ob prijavljenju povzroči prav lahko, da se kuha »neprijavljeno«. Ravnotako se kaj rado zgodi, da vplača kdo trošarino nepozno ali na napačen naslov, pa se mu boleta ne more izdati, mejtem ko on, v dobri veri, da bo boleta še prišla, začne kuhati.

Zato se ne more nikdar dovelj priporočati: Poglej boleta, ali je v redu in ne kuhaj nikdar brez nje.

Kdor kuha neprijavljeno, se kaznuje poleg plačila redne trošarine za najmanj 24 ur še z dvakratnim zneskom te trošarine.

Ako je bila žgalna priprava pred pričetkom kuhanja zapečaten, se kaznuje tudi poškodba pečata z globo 50 dinarjev, ako pa žgalna priprava sploh še ni prijavljena finančni kontroli, se ta priprava zapleni in prodaja v korist države, a lastnik se kaznuje povrh vsega še z globo 500 dinarjev.

9. Še nekaj o kaznih.

Če izvrši eno ali drugo trošarinsko tihotapljenje več oseb, morajo plačati redno trošarino vse osebe solidarno, vsak posebe pa se obsodi na kazen v izmeri dvakratnega zneska redne trošarine.

Ako kdo posodi kotel za kuhanje žganja, pa ve, ali bi pri primerni pozornosti vsaj moral vedeti, da se izvrši s tem kotlom trošarinsko tihotapljenje, se obsodi tudi on radi tihotapljenja ravno tako kakor storilec sam.

Na vsak način pa mora izposoditelj plačati prikrajšano trošarino, pa naj si je za tihotapljenje znal ali ne, kakor hitro te trošarine ne more plačati oni, ki e kahal žganje.

Pri posojanju žgalnih kotlov oseb, ki nimajo svojega premoženja, je tore potrebna največja opreznost, ker se izposoditelju kaj lahko primeri, da bo za svojo prijaznost plačal še znatni znesek trošarine za drugega.

Končno naj omenimo še eno posledico ponovne obsodbe radi gotovih trošarinskih prestopkov.

Če namreč kdo, ki je bil zaradi neprijavljene kuhanja žganja ali zaradi kuhanja na drugem nego prijavljenem prostoru ali na drugi nego prijavljeni žgalni pripravi tekom treh let vnovič zakrivi enega izmed teh prestopkov, se mu sme ugodnost, da kuha žganje trošarine prosto, odvzeti za vselej ali pa gotovo število proizvodnih dob (let).

Ta posledica obsodbe je v večini slučajev občutnejša kazen nego globa sama, zato se je treba zalo paziti pred ponovitvijo prej omenjenih trošarinskih tihotapstev. (Konec.)

Razširjajte Trgovski list!

Tujezemske zavarovalne družbe!

V Slov. Narodu šte. 268 čitamo pod zglavjem: Izplačevanje življenjskih zavarovalnih dunajskih zavarovalnih družb: da je družba Feniks deponirala celotne premijske rezerve za svoje zavarovance v kraljevini SHS v zakonito predpisanih vrednostnih papirjih jugoslovanske veljave. Jednako je založila za naslednje družbe: Allianz, Atlas, Allgemeiner Beamtenverein Giselaverein, Janus, Universale, Wiener Städt, Vcrsich. Anstalt vsi na Dunaju in za Erste Militärdienst Ves. Anstalt v Budimpešti.

»Skupno premijsko rezervo v približno Kj. 20 milijonov«. V sled tega je sekvester nad temi družbami ukinjen. Dobro! Rešenih je sedaj približno dvajset milijonov zavarovalnih svot. Radovedni smo, koliko znašajo vsa življenjska zavarovanja pri teh družbah in v čemur obstoji jamstvo preko dvajset milijonov presegajočih zavarovanj. Ali morebiti iz premij, katere se morajo do poteka zavarovanj še vplačati, ali pa iz dohodkov novo sklenjenih zavarovanj?

Tako kritje bi bilo v enem in drugem slučaju le neka prevara zavarovancev. Kajti ni izključeno, da bodo dohodki na premijah tako malenkostni, da niti kritja za nove obveze ne bode najti. Da pa imajo te družbe v naši kraljevini razen založenih rezerv še kaka druga premoženja, ni nikjer povedano.

Družba Feniks ima spretne financije na razpolago in špekulira na račun naše nepoučene mase, da ji bodo donasali zopet mnogo milijonov, katere bode uporabila v kritje nje obveznosti, napram zavarovancem njene družbe.

Znamo, da imajo družbe državno nadzorstvo nad sabo. Znano je pa tudi, da si znajo zavarovalne družbe pomagati pri računu organizacijskih in poslovnih stroškov, da jim ni treba izkazovati velikih dobičkov itd. ter da konecno skušajo kriti primanjkljaje medvojnje izgube. Posebno prizadeta je bila v tej dobi družba Feniks, vsled česar se čudimo, ako se razni direktorji potrudijo pomagati družbi s zavarovalno akcijo te družbe v naši državi. Če je notica v Slov. Narodu pravilna, potem se le čudimo, kako je zamogla naša vlada privoliti v kritje z samo premijsko rezervo v priličnem znesku dvajsetih milijonov, ko ji mora vsaj toliko znano biti, da obstoja življenjskih zavarovanj teh družb v naši kraljevini sigurno nad sto milijonov, katera zavarovanja v najkrajši dobi zapadejo v plačilo in za katere ne bode kritja iz še vplačljivih premij, in če se iste polno brez vsacega odbitka uporabijo za plačila. Zelo priporočljivo bi bilo torej če vlada, ali od nje pooblaščen uradi objavijo številke vseh obveznih in v najkrajši dobi zapadajočih zavarovanj. Iz takega objavljenja bi se moglo dognati, koliko varnosti nam nudi zaloga premijske rezerve »Feniksa« in drugih družb. Brez takih podatkov moramo pa le s skeptiko sprejeti poročilo Feniksa in se le čuditi, kako more list, kakor Slovenski Narod, prinesiti notico brez vsake opazke, ali je tako jamstvo za naše interesente dovoljno ali ne.

Malce premišljanja in objavljenja bi bilo vsacemu dobro, zatoraj, branilci našega posestva, naše lastnine, ki dnevno trdite, da le za blagor naše očetnjave delujete, dajte nam odgovor!

Izvoz in uvoz.

Izvoz stekla iz Češkoslovaške. Izvoz stekla iz Češkoslovaške je znašal leta 1921 preko dve milijardi. Od tega odpade 81 odstotkov na zapad, 19 odstotkov pa na podonav. države.

Narodno gospodarske zadeve.

Trgovina.

Padanje cen nemškemu železu. Cene nemškemu železu so padle povprečno za 23.000 mark pri toni.

Industrija.

Produkcija sladkorja v Češkoslovaški. V novembru 1922 je bilo v Češkoslovaški producirana za 236.000 ton rafiniranega sladkorja in za 126.500

ton surovega sladkorja. Doma se je konsumiralo za 39.000 ton belega sladkorja in za 215 ton surovega sladkorja. Izvozilo pa se je za 61.800 ton belega sladkorja in za 1800 ton surovega sladkorja.

Italijanska svilna industrija. Uvoz surove in predelane svile lansko leto je znašal 1366.8 kg v vrednosti 119.615 lir. Izvoz svilenih tkanin vseh vrst je znašal 46.1 kg v vrednosti 612.125.8 lir.

Denarstvo.

Ukinjenje deviznih odborov pri Narodni banki. Finančni minister je izdal uredbo, ki se glasi: S pravilnikom o regulaciji prometa z devizami in valutami z dne 25. septembra 1921 kakor s spremembami z dne 25. februarja 1922 je predvideno osnovanje odborov pri Narodni banki in njenih podružnicah kakor tudi njihova funkcija. Odbori so dajali dovoljenja za uvoz blaga in za nakup deviz ter imeli kontrolirati uporabo deviz. Ti odbori, katerih je bilo 11, niso dali zaželjenih uspehov. Radi tega naprosam ministrski svet, da na podlagi člena 1. zakona o prometu z devizami in valutami izvoli rešiti: 1. Ukinejo se odbori pri Narodni banki in njenih podružnicah. 2. Za promet z devizami in valutami pooblaščenke banke imajo izdajati devize in ostala plačilna sredstva uvoznikom za njihove potrebe, ako prejmejo od njih obvezo, da bodo ti uporabo plačilnih sredstev v svrhu uvoza opravičili najdalje v roku 6 mesecev. Bankam se ima vedno predložiti na vpogled uverenje o protokolirani izdki in o plačanju davkov. 3. Pooblaščenke banke so dolžne vršiti kontrolo nad izpolnitvijo teh obveznosti, a generalni inspektorat bo vodil nadzorovanje, da-li banke to pravilno vršijo. Zaradi tega imajo banke kot prodajalec in uvozniki kot kupci voditi potrebne kontrolnike, ki se bodo predpisali. Finančni minister se poblašča, da izda potrebne naredbe za izvajanje tega rešenja. Ministrski svet je predlog finančnega ministra sprejel.

Državni kurz. Z naredbo z dne 21. t. m. je finančni minister določil dinarju sledeč kurz: 1 napoleon 851 Din, 1 turska lira v zlatu 397 Din, funt sterling 425, dolar 91 Din, 100 fr. frankov 660 Din, 100 grških drabem 109.50 D, 100 it. lir 468 Din, 100 nemških mark 132 Din, 100 češkoslov. kron 281 Din, 100 madžarskih kron 4 Din, 100 rumunskih eljev 52.50 Din, 100 bolgarskih levov 65 dinarjev, 100 španskih pezov 1400 Din, 100 hol. goldinarjev 3625 D, 100 danskih kron 1861 Din, 100 avstr. kron 0.15 Din, 100 polj. mark 0.52 Din. Ti kurzi ostanejo v veljavi od 1. do 31. januarja 1923.

Stanje papirnatega denarja. Po izkazu Narodne banke z dne 15. dec. je bilo za 4.883.360.100 dinarjev papirnatega denarja v prometu. Stanje papirnatega denarja se je zmanjšalo od zadnjega izkaza za 71.750.360 Din.

Carina.

Povišanje carinskih postav v Avstriji. Po zakonu o obnovi se imajo carinski dohodki zvišati najprej na 80 milijonov zlatih kron in tekom dveh let s polaganim višanjem carinskih postav na 100 milijonov zlatih kron. — Prvi korak se je že napravil s povišanjem nekaterih finančnih carin, zlasti na kavo, čaj, sladkor, pivo, likerje, na več produktov mineralnih olj, potem na luksuzne predmete kakor na zlate žepne ure in parfimerijske izdelke. Povišane carine so stopile v veljavo dne 26. decembra. Obenem se zviša sladkorni davek in davek na pijače.

Znižanje carine na žito v Italiji. Italijanska vlada je te dni znižala uvozno carino na moko od 45 lir na 15 lir pri kvintalu, da tako prisili domače trgovce, da znižajo cene domačemu žitu. L. 1921 je uvozila Italija kljub visoki carini 28 milijonov meterskih stotov moke.

Trošarine.

Dohodki državne trošarine so znašali v novembru: v Srbiji in Črni gori 34.134.792.18 dni, v Hrvatski in pa Slavoniji 50.337.784.52 din, v Bosni in Hercegovini 13.165.269.59 din, v Sloveniji 21.482.975.84 din, v Vojvodini pa 33.433.433.11 din in v Dalmaciji 13

milij. 135.142.16 din. Za štiri mesece proračunskega leta 1922 in 1923 je predvideno za splošno trošarino 155 milijonov, za specialno trošarino 7.127.000 din, od splošne trošarine je vplačanih 156 milij. 634.298.86 din, od specialne trošarine 10.046.098.54 din, skupaj je vplačanih 165.689.397.40 din.

Promet.

Češkoslovaška trgovska mornarica. Dne 17. t. m. je priplul v Newyork češkoslovaški parnik »Legie«. Ta parnik so svoječasno kupili češki legionarji v Daljnjem Vzhodu in je služil za prevoz legijonarjev in vojnih ujetnikov v domovino.

Dobava, prodaja.

Dobava košar za oglje. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 12. januarja 1923 ob 11. uri dopoldne ponovna licitacija glede dobave 800 košar za oglje. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Prodaja starih vreč (krp). V intendantskem skladišču Savske divizijske oblasti v Zagrebu, Savska cesta 4 se bo vršila dne 10. januarja 1923 javna licitacija krp od vreč. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava gasilskega materiala. V pisarni intendantskega odseka odelenja za mornarico v Zemunu se bo vršila dne 10. januarja 1923 ob 11. uri dopoldne ofertalna licitacija za dobavo gasilskega materiala (raznih čevl itd.). Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Prodaja železnih odpadkov. V pisarni inženjskega skladišča Dravske divizijske oblasti v Ljubljani, na Kodeljevem, vršila se bode na dan 5. januarja 1923 ob 9. uri dopoldne javna ustmena dražba za prodajo približno 4000 kg železnih odpadkov. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava papirja. Pri upravi državnih monopolov v Beogradu se bo vršila dne 12. januarja 1923 ob 10. uri dopoldne ofertalna licitacija glede dobave papirja. Predmetni oglas z vzorci je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Oddaja zgradbe mostu preko Drine. Pri ravnanstvu državnih železnic v Sarajevu se bo vršila dne 12. januarja 1923 ob 10. uri dopoldne licitacija glede oddaje zgradbe mostu preko Drine pri Mededi na progi Sarajevo-Uvac. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Tržna poročila.

Nove cene soli so sledeče: industrijska sol, denaturirana franko solarne Kreka, Stom in Pag po 25 Din, a pri vseh drugih državnih solarnah po 65 Din za 100 kg. Čista kuhinjska sol za industrijske namene po posebnih dovoljenjih monopolne uprave, overovljenih po finančnem ministertvu, po 45 Dina, jev 100 kg franko Kreka.

Zagrebski trg. Zagreb, 27. decembra. Cene v kronah za 100 kg, postavno bačka, odnosno vojvodinska postaja, notirajo: Pšenica (76—77 kg) 1860 do 1700, nova rumena koruza 880—920, umetna sušena 1150—1200, koruza marec 950—1000, rž (72—74 kg) 1400 do 1500, za krmu 1250 do 1400, oves 1180 do 1210, pisani fižol 1450 do 1550, pšenična moka >0< 2500—2550, >2< 2400 do 2450, >4< 2300—2350, za krmu 950 do 1050, drobni otrobi 750—800, debeli 900 do 1000. Mirna, čvrsta tendenca.

Svetovna cena zlata in srebru. Na londonskem trgu pada cena zlata in znaša 90 sh 7 penc pri unci, kar je najnižja cena od 12. septembra 1919. Zelo veliko zlata gre v Newyork. Tržišče srebru je bilo zelo slabo, a sedaj se je položaj zboljšal in to radi pomanjkanja zaloga na Kitajskem. — V Berlinu notira gram platine 20.500—23.000 mark, gram zlata 5100—5200 mark, srebra 160—175 mark pri gramu.

BERSON

Gumijevi napetniki in podplati

Vam ohranijo obuvalo trpežno in lepo.

Dobe se v vsaki boljši trgovini z usnjem ter na debelo pri

Berson-Kaučuk d. d. Zagreb, Wilsonov trg 7.

Priporočamo veletrgovino

Josip Petelinc

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7

Najboljši šivalni stroji v vseh opreham, Gritzner, Kaiser, Adler za rodbinsko in obrtno rabo, istotam igle, olje ter vse posamezne dele za vse sisteme na veliko in malo.

Erjavec & Turk

PRI „ZLATI LOPATI“

trgovina z železnino in cementom

Ljubljana, Valvazorjev trg 7

preje Hammerschmidt (Mühlisen) nasproti Križanske cerkve.

Elektrotehnična trgovina Karol Florjančič Celje

vošči svojim cenjenim odjemalcem srečno Novo leto!

„MERA KL“

VOŠČI VSEM SVOJIM CENJ. ODJEMALCEM VESELO IN SREČNO

NOVO LETO 1923

Medič, Rakovec & Zankl družba z o. z. Ljubljana

Josip Petelinc

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7

se priporoča na veliko, galanterija, kravate, srajce, palice, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje, toaletno in brivsko milo, gumbi, sukanec, svila za vezenje čipk, vezanine.

Srečno in veselo Novo leto

želi vsem svojim odjemalcem

Fran Lukič

modna trgovina

Ljubljana, Pred Škofljo

Srečno in veselo Novo leto

želi vsem svojim prijateljem tvrdka

JOS. PETELINC Ljubljana

Srečno in veselo Novo leto

želi vsem svojim p. n. odjemalcem tvrdka

THE REX CO. Ljubljana

Veselo srečno Novo leto želim

HLADIN & DOBOVIČNIK
manufakturna trgovina
CELJE

Obilo uspeha v novem letu želi svojim trgovskim prijateljem in abonentom:
J. Zorman ovo **anončno in reklamno podjetje**

izdaja jugoslovenskih stenskih načrtov

Gledališka ulica števil. 2

Ljubljana

Tel. 231, Pošt. ček. rač. 12.866

JADRAN'izvozna in uvozna družba
Z. O. Z.Trgovina z kolonijalnim
blagom in deželni pri-
delki na debeloKraljev. monopolna vele-
prodaja soliLjubljana, Dunajska cesta 9
Telefon interurban št. 113**Maraskino Morpurgo**Čašica tega delikat-
nega likerja je ne-
popisen užitek!Priporočamo: Cognac Dalmatla Medicinal in druge izbrane likerje,
žganja, ekstrakte in sirupe.

Prva odlikovana dalmatinska parna destilacija V. Morpurgo, Split.

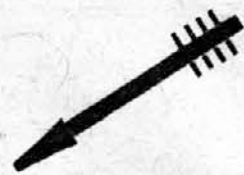
Zastopnik: Adolf Kordin, Ljubljana, Beethovnova 9.

Zahtevajte**„MEDICINAL KONJAK“**

z znamko

„Alko - modri križec“

in najfinejše krem likerje!

„ALKO“, Ljubljana-Kollzej**Na debelo!****MANUFAKTURA**Trikotaža za otroke, vse
vrste zimskega perila, no-
gavice, robci, odeje, bom-
baž za odeje, i. t. d.

po

najnižjih dnevnih cenah
pri**J. N. ŠOŠTARIČ**

Maribor

Aleksandrova cesta št. 13
prej „Merkur“**MANUFAKTURA**

Na drobno! Na debelo!

J. KOSTEVC

Ljubljana, Sv. Petra c. 4.

Glavna zaloga za Slovenijo!

Srbske domače ročne indu-
strije, čilima (preprog) v Pe-
rote za kompletne jedilnice,
spalnice in pisarne.

!! Postrežba solidna in točna !!

Mavec - gipsportland- in roman-cement, apno,
opeko, umetni škrlji, strešno in
izolacijsko lepenko, vatprof, kar-
bolinej, drvocement, razne žeblje

nudi po najnižji ceni

Kosta Novakovič in dr.veletrgovina s stavbenim
materijalom**Ljubljana,**

Miklošičeva cesta šte. 13.

Prevzame se tudi izpeljava xylo-
litnih tlakov.**Kmetska posojilnica ljubljanske okolice
v Ljubljani**

naznanja svojim odjemalcem, da bo obrestovala s 1. jan. 1923

vloge po 5%**Jajca in vinski kamen**

plača po najbolji ceni

Izvozna trgovina ED. SUPPANZ

Pristava

Underwoodnajboljši ameriški pisalni
stroj sodanosti**Opalograph**razmnoževalni aparat
razmnožuje strojno in
ročno pisavo potom ne-
izrabljive stekl. plošče

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo

The Rex Co. Ljubljana, Gradšče 10.

Moderno urejena popravilnica vseh pisalnih strojev.

Tovarna klobukov „ŠEŠIR“

d. d. Škofja Loka

izdeluje najfinejše klobuke vseh vrst iz zajčje dlake

Specijaliteta: velur klobuki.

Kupuje tudi vsako množino zajčjih kož.

OBJAVA.**Mestna hranilnica ljubljanska**naznanja, da vsled dovoljenja nadzorstvene oblasti
sprejema poleg hranilnih vlog na knjižice, katere
od 1. januarja 1923 dalje obrestuje po čistih**5%**

tudi vloge v tekočem računu,

ki jih obrestuje proti odpovedi tudi višje. Kakor
na vloge na hranilne knjižice, jamči tudi za vlo-
ge v tekočem računu mesto Ljubljana z vsem
svojim premoženjem in vso davčno močjo.

Stanje hranilnih vlog

320 milijonov kron.**Mestna hranilnica ljubljanska**

Prešernova ulica šte. 3.